

Politik Bilim

“2030’a doğru Biyoekonomi” (3)

Aykut Göker

<http://www.inovasyon.org>; hagoker@ttmail.com

OECD’nin ‘Biyoekonomi Raporu’na göz atmışken, değineceğim bir iki nokta daha var. Ülkemizde pek çok kesimde GDO ve ürünlerine karşı büyük bir tedirginlik duyulduğu biliniyor. Ben de bu durumu sık sık dile getiriyorum ve eğer bu tedirginlik giderilmek isteniyorsa, bunun yolunun bilimsel araştırmalardan geçtiğini vurguluyorum. Vurguladığım bir başka önemli nokta da, tedirginliğe yol açan belirsizlikleri giderecek yöndeki temel araştırmaların kamu eliyle yürütülmesi ve finansmanının kamu kaynaklarından sağlanmasıdır. Buradaki dayanağımsa, özellikle AB’nin hazırlattığı politika belgeleridir.

Aslında bir kapitalist ekonomiler birliği olan AB’nin bu konudaki politika belgelerine ne ölçüde güvenilebileceği elbette sorgulanabilir. Ama bilim, teknoloji ve yenilik politikalarıyla ilgili belgeler genel olarak kapitalist sistemi ‘rasyonalize etmeye’ / akla uygun hâle getirmeye yönelik belgelerdir. Bu bağlamdaki en önemli özellikleri de ‘**sistemin**’ yerleşik çıkarları yanında **uzun vâdeli olarak sürdürülebilirliğini** de gözetmeleridir. Uzun vâdeli sürdürülebilirlik, ister istemez, sonunda gelir dayanır, *“bugünün ihtiyaçlarını, gelecek kuşakların kendi ihtiyaçlarını karşılayabilme imkânlarını yok etmeden karşılayabilme”* noktasına; duyarlılığına... Siz bu cümleyi *“kapitalist sistemin geleceğini yok etmemek”* biçiminde de anlayabilirsiniz ama sonuç değişmez. Çünkü, hangi yönden bakarsanız bakın, sürdürülebilirlik için yapılması gerekenler aynıdır: *“Verimli toprakların korunması; erozyonun önlenmesi; yağmur ormanlarının yok edilmemesi; iklim değişikliğine yol açılmaması; biyolojik çeşitliliğin korunması; denizlerin-atmosferin-toprağın kirletilmemesi; doğal kaynakların tüketilmemesi...”* Ve bu liste uzar gider...

‘Sistem’ pratikte, bütünüyle o belgelerde öngörülenlere göre mi çalışıyor? Bu soruya, ne yazık ki evet demek pek mümkün değil; ama, günümüz toplumlarının ve insanlığın uzun vâdeli çıkarlarını gözetkenler siyasî iktidarlar üzerinde etkili olabildikleri ve bu yöndeki duyarlılıkları temsil edenleri iktidara taşıyabildikleri ölçüde, ileriye dönük, küçümsenemeyecek bazı adımların atılabildiğini de yadsımamak gerekir.

Bu çerçevede tekrar AB’nin bilim ve teknoloji ile ilgili politika belgelerine dönersek, birliğe bağlı ülkelerin önemli bir bölümünde, firmalarının çıkarlarını kollamanın yanında, kamuoylarının duyarlılıklarının da ‘olabildiğince’ dikkate alındığı söylenebilir. En azından, diğer pek çok ülkeye bakarak bunun böyle olduğu görülebiliyor. Biyoteknoloji konusunda, bu belgelerin yansıttığı yaklaşım da bunun bir kanıtıdır: O belgeler bize, biyoteknoloji araştırmalarının sâdece firmalara bırakılamayacak kadar ciddi bir iş olduğunu söylüyor. Kamu, bilimsel araştırmalar alanındaki bu sorumluluğa sahip çıkabildiği ölçüde, kamuoyu için de güvenilir bir bilgi kaynağı olacaktır. Biyoteknolojiye karşı duran bizdeki çevrelerin de, konuyu, çok daha akılcı olduğunu sandığım bu yönüyle ele almalarında, toplumumuzun uzun vâdeli çıkarları açısından yarar vardır.

Değirmek istediğim bir başka noktaysa şu: Dikkat ediyorum, GDO ürünlerine karşı çıkanların ezici çoğunluğunun odaklandığı ürün kategorisi gıda maddeleridir. Acaba, çağımız biyoteknolojisinin, şu berbat ettiğimiz gezegenimizin temizlenmesi ya da sürdürülebilir yeni enerji kaynakları yaratılması gibi alanlarda kullanılabilmesi bir yana, örneğin, insan sağlığı açısından, çok önemli bir potansiyel taşıdığını niçin hep göz ardı ediyoruz?

OECD’nin Biyoekonomi Raporu’nda bu potansiyel üzerinde çok duruluyor. Çünkü, çağımız biyoteknolojisinin sağlıkta önemli uygulama alanları var: **Yeni ilaçlar** (*“monoklonal antibodiler ile protein, aminoasit, aşı, enzim ve hormonların rekombinant çeşitleri gibi büyük molekülü*

terapötikleri içeren biyofarmasötikler”), yeni tedavi yöntemleri (“doku mühendisliği ve kök hücre araştırmalarına dayalı tedaviler ve gen tedavisi gibi henüz deneme aşamasında olan tedavi yöntemleri”), yeni tanı testleri geliştirilmesi; ayrıca farmakogenetik (“hastaların ilaçlara verdiği yanıtların oluşmasında rol oynayan genetik faktörleri inceleyen bilim dalı”) bunlardan bazıları...

Biyoteknolojide doğruyu bulmaya çalışırken ufukumuzu geniş tutmanın sayısız yararları var...

CBT. 21 Mayıs 2010